

**CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO W 2010 R.**

*CHARACTERISTICS OF
THE MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2010*

CHARAKTERYSTYKA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2010 R.

Województwo małopolskie położone jest w południowej części Polski. Północna część regionu graniczy z województwem świętokrzyskim, wschodnia z województwem podkarpackim, a zachodnia ze śląskim. Na południu Małopolska graniczy z Republiką Słowacji.

Województwo zajmuje obszar 15183 km² i w obecnym kształcie obejmuje 5 podregionów, 22 powiaty (w tym 3 miasta na prawach powiatu) oraz 182 gminy (14 miejskich, 46 miejsko-wiejskich, 122 wiejskie).

Największym powiatem jest powiat nowosądecki (1549 km²), a najmniejszym chrzanowski (372 km²). Powierzchnia miast na prawach powiatu to 327 km² w przypadku Krakowa, 72 km² zajmuje Tarnów, a 58 km² Nowy Sącz.

LUDNOŚĆ

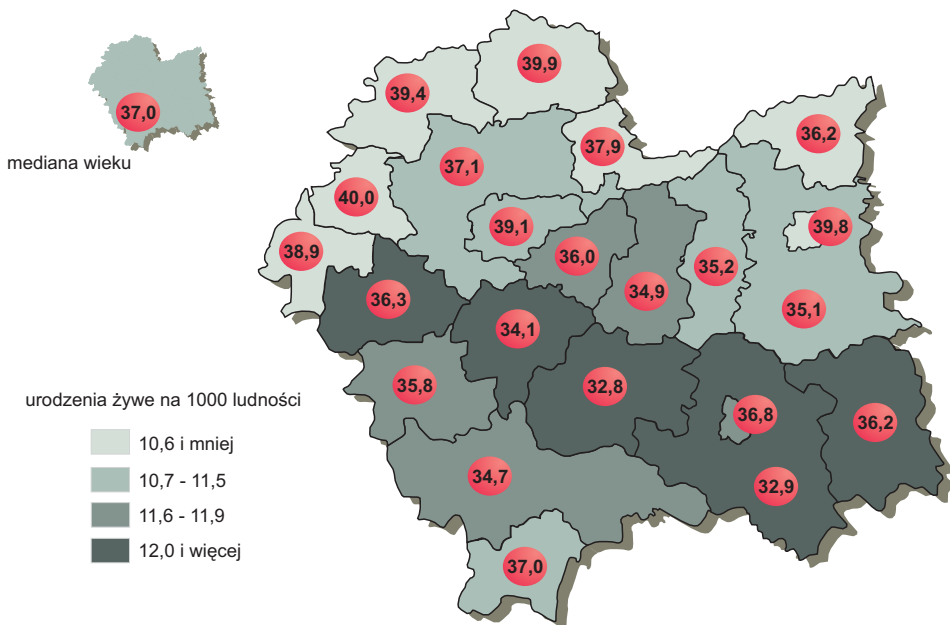
Według stanu w końcu grudnia 2010 r. liczba ludności Małopolski wyniosła 3310,1 tys. osób, tym samym na 1 km² powierzchni przypadało przeciętnie 218 osób. Największą gęstością

zaludnienia charakteryzowały się powiaty oświęcimski (379 osób/km²) i chrzanowski (343 osoby/km²), natomiast najslabiej zaludnione były powiaty miechowski (74 osoby/km²) oraz proszowicki (105 osób/km²). W powiatach grodzkich poziom koncentracji ludności względem powierzchni wyniósł 2314 osób/km² w Krakowie, 1584 osób/km² w Tarnowie i 1468 osób/km² w Nowym Sączu.

Kobiety stanowiły 51,5% ogółu ludności województwa, a współczynnik feminizacji wyniósł 106. Największe dysproporcje płci wystąpiły w powiecie tatrzańskim (108 kobiet na 100 mężczyzn), natomiast powiat limanowski pozostawał jedynym, w którym proporcje rozkładały się równomiernie. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn widoczna jest zwłaszcza w miastach na prawach powiatu. W 2010 r. w Krakowie na 100 mężczyzn przypadało 114 kobiet, w Tarnowie 111, a w Nowym Sączu 109.

Wśród ekonomicznych grup wieku, ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 63,7%. Współczynnik obciążenia ekonomicznego, mierzony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł 57. Relacja ta przedstawiała się najkorzystniej w powiatach chrzanowskim i olkuskim (po 54), a najslabiej w limanowskim (65). W miastach na prawach powiatu współczynnik ten był niższy niż średnia wojewódzka i wynosił odpowiednio 53 w Krakowie i 55 w Nowym Sączu oraz Tarnowie.

Mediana wieku i urodzenia żywe w 2010 r.

W 2010 r. w Małopolsce odnotowano 37,0 tys. urodzeń żywych, co w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło ponad 11 osób. Najwyższą wartością tego współczynnika charakteryzowały się powiaty limanowski (14,4‰) i nowosądecki (13,6‰), podczas gdy najniższą odnotowano w powiecie chrzanowskim (9,8‰). W miastach na prawach powiatu wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności wynosił 11,6‰ w Nowym Sączu, 10,7‰ w Krakowie i 8,8‰ w Tarnowie.

W omawianym okresie zmarło 29,6 tys. osób, tj. 9 osób na 1000 ludności. Najwyższą wartość wskaźnika umieralności odnotowano w powiecie miechowskim - 12,3‰, a najniższą w nowosądeckim - 7,6‰. W powiatach grodzkich wskaźnik ten wyniósł 9,6‰ w Krakowie, 8,8‰ w Tarnowie, 7,4‰ w Nowym Sączu.

Przyrost naturalny, mierzony różnicą pomiędzy liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie, był dodatni w większości powiatów, a jego wartość dla województwa w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 2,3. Najwyższym wskaźnikiem przyrostu naturalnego charakteryzowały się powiaty limanowski (6,5‰) i nowosądecki (5,9‰). Ujemny przyrost naturalny wystąpił w trzech powiatach: miechowskim (minus 2,4‰), proszowickim (minus 1,7‰) i chrzanowskim (minus 0,6‰). W miastach na prawach powiatu przyrost naturalny był dodatni, a w przeliczeniu na 1000 ludności wahał się pomiędzy 0,1‰ w Tarnowie, przez 1,0‰ w Krakowie, a w Nowym Sączu wyniósł 4,2‰.

W 2010 r. w województwie małopolskim zawarto 20,4 tys. małżeństw (6,2 na 1000 ludności), z czego 53,3% na obszarach wiejskich. Najwięcej związków małżeńskich w przeliczeniu na 1000 ludności zawarto w powiatach limanowskim (7,3) gorlickim i miechowskim (po 7,1), najmniej natomiast na terenie powiatu proszowickiego (5,6). W Krakowie i Tarnowie omawiany wskaźnik kształtował się poniżej średniej wojewódzkiej i wynosił odpowiednio: 5,5‰ i 5,8‰, podczas gdy w Nowym Sączu osiągnął wartość 6,5‰.

Jednocześnie w ciągu roku orzeczono 3,6 tys. rozwodów (1,1 na 1000 ludności), głównie na obszarach miejskich (69,6%). W powiatach ziemskich najwyższy współczynnik rozwodów odnotowano w powiatach chrzanowskim (1,5‰), oświęcimskim i tatrzańskim (po 1,4‰), a najniższy w limanowskim (0,4‰). Wśród powiatów grodzkich współczynnik rozwodów zdecydowanie przekraczał przeciętną wojewódzką. W Tarnowie wyniósł 2,0‰, w Krakowie 1,6‰, a w Nowym Sączu 1,5‰.

Saldo migracji stałej było dodatnie i wyniosło 3,7 tys. osób, przy czym na obszarach miejskich odnotowano odpływ ludności (minus 2,1 tys. osób), natomiast na wsi napływ ludności (plus 5,7 tys. osób).

RYNEK PRACY

Pracujący

Według stanu w końcu grudnia 2010 r. liczba pracujących (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie) wyniosła 696,0 tys. osób, w tym 347,0 tys. kobiet. Sektor prywatny skupiał 435,8 tys. osób, tj. 62,6% ogółu pracujących. Przeciętnie na 1000 mieszkańców województwa przypadają 210 osób pracujących. Największą liczbę pracujących na 1000 ludności odnotowano w powiatach olkuskim (206), chrzanowskim (200) i oświęcimskim (197), a zatem w powiatach o charakterze przemysłowym, podczas gdy najmniej w powiatach tarnowskim (97) i proszowickim (100). W powiatach grodzkich liczba pracujących na 1000 ludności była zbliżona i wahała się pomiędzy 357 w Nowym Sączu, przez 367 w Tarnowie, aż do 377 w Krakowie.

Zatrudnienie

Przeciętne zatrudnienie, wyłączając podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób, fundacje, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe, organizacje społeczne, organizacje pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz zatrudnionych za granicą, wyniosło 659,7 tys. osób. Sektor prywatny skupiał 63,7% ogółu zatrudnionych. Największą liczbą zatrudnionych przypadającą na 1000 ludności charakteryzowały się powiaty olkuski (179) i wadowicki (165), a najmniejszą miechowski (86) oraz proszowicki (89). W Krakowie na 1000 ludności zatrudnionych było 406 osób, w Tarnowie 325, a w Nowym Sączu 296.

W analizowanym okresie zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia było 34,6 tys. osób. W przeważającej mierze zagrożenia te związane były ze środowiskiem pracy, co dotyczyło 19,3 tys. osób oraz z uciążliwością pracy - 10,0 tys. osób. Ponadto 5,3 tys. osób było narażonych na zagrożenia związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi. Najwięcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia odnotowano w powiatach oświęcimskim (2,8 tys.), chrzanowskim (2,1 tys.) oraz krakowskim (2,0 tys.), tj. w powiatach o znacznym stopniu uprzemysłowienia. Na niebezpieczeństwa wynikające z charakteru pracy najmniej narażone były osoby zatrudnione na terenie powiatów dąbrowskiego i miechowskiego. W Krakowie w warunkach zagrożenia zatrudnionych było 13,3 tys. osób, w Nowym Sączu 1,9 tys., a w Tarnowie 1,6 tys.

W wypadkach przy pracy poszkodowanych zostało 5,9 tys. osób, w tym 2,0 tys. kobiet. Wyłączając miasta na prawach powiatu, najwięcej poszkodowanych osób odnotowano w powiecie oświęcimskim - 372, najmniej w proszowickim - 12.

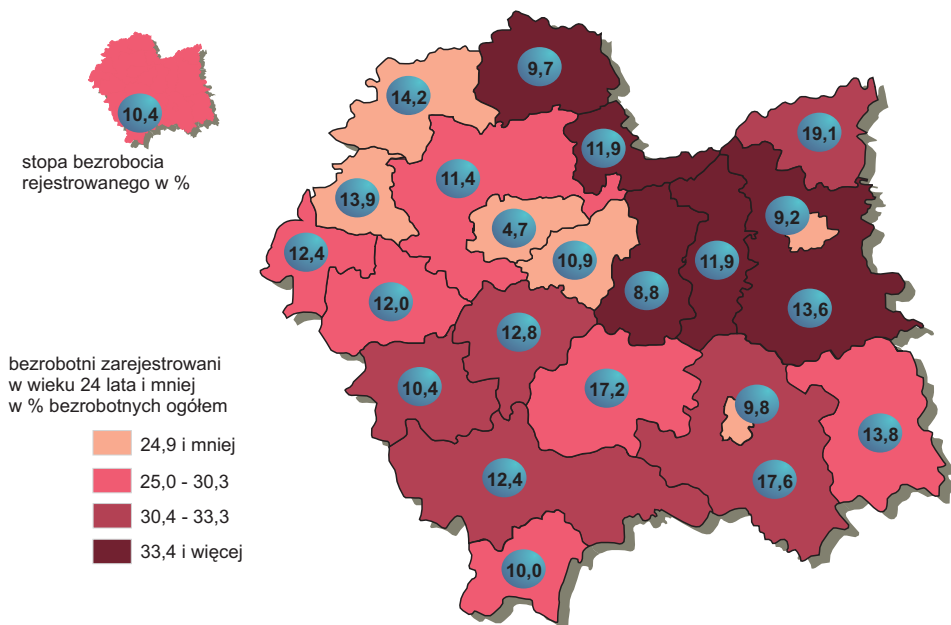
Bezrobocie rejestrowane

Według stanu w dniu 31 grudnia 2010 r. w ewidencji Powiatowych Urzędów Pracy województwa małopolskiego zarejestrowanych było 142,2 tys. osób bezrobotnych, w tym 75,5 tys. kobiet (53,1% ogółu). Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 55,4% ogółu zarejestrowanych. Prawo do zasiłku posiadało 23,0 tys. osób bez pracy, tj. 16,2% ogólnej liczby bezrobotnych.

W okresie styczeń-grudzień 2010 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 206,8 tys. osób, a wyrejestrowanych - 194,6 tys.

Biorąc pod uwagę grupy wieku, najwięcej bezrobotnych odnotowano w populacji osób w przedziale 25-34 lata (29,1%) oraz osób poniżej 24 lat (27,6%). Najwięcej osób pozostawało bez pracy przez okres od 1 do 3 miesięcy (22,4% ogółu bezrobotnych).

Bezrobocie rejestrowane w 2010 r. Stan w dniu 31 XII

W strukturze według poziomu wykształcenia przeważali bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,3%) oraz średnim zawodowym łącznie z policealnym (25,2%). Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wyniósł 20,7%, średnim ogólnokształcącym 12,7%, a wyższym 12,1%.

Stopa bezrobocia według stanu w końcu grudnia wyniosła 10,4%, przy czym w powiatach wskaźnik ten był bardzo zróżnicowany. Wśród powiatów ziemskich najniższą stopę

bezrobocia notowano w bocheńskim (8,8%), miechowskim (9,7%) i tatrzańskim (po 10,0%), a najwyższą w dąbrowskim (19,1%), nowosądeckim (17,6%) oraz limanowskim (17,2%). W miastach na prawach powiatu stopa bezrobocia kształtowała się poniżej średniej wojewódzkiej. W Krakowie wynosiła 4,7%, w Tarnowie 9,2%, a w Nowym Sączu (9,8%).

Wynagrodzenia

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2010 r., wyłączając podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób, fundacje, stowarzyszenia, partie polityczne, związki zawodowe, organizacje społeczne, organizacje pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz zatrudnionych za granicą, wyniosło 3169,90 zł. Średnia płaca w sektorze publicznym osiągnęła kwotę 3637,51 zł, natomiast w sektorze prywatnym 2903,01 zł.

Płace powyżej przeciętnej odnotowano w powiatach olkuskim (3235,07 zł) i krakowskim (3195,30 zł). Najmniej zarabiano w powiatach nowotarskim (2562,74 zł) oraz wadowickim (2573,21 zł). Na wysokość przeciętnego wynagrodzenia w województwie wpłynęły przede wszystkim płace osób zatrudnionych w Krakowie, których uśredniona wartość wyniosła 3543,43 zł. W Tarnowie średnia płaca wyniosła 3015,78 zł, a w Nowym Sączu 2825,56 zł. Mediana przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto wyniosła 2781,17 zł.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Wodociągi i kanalizacja

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej na terenie województwa małopolskiego wynosiła 17,6 tys. km. Najdłuższą sieć wodociągową posiadał powiat krakowski (2,4 tys. km - 13,8% ogółu), natomiast najkrótszą gorlicki (0,2 tys. km - 1,2%). W miastach na prawach powiatu łączna długość sieci wodociągowej rozdzielczej stanowiła 9,9% ogółu sieci, przy czym w Krakowie odsetek ten wyniósł 7,2%, w Tarnowie 1,7%, a w Nowym Sączu 1,0%.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 89,2 tys. dam^3 , czyli średnio 27,0 m^3 na 1 mieszkańca. Najwięcej wody na osobę zużyto w gospodarstwach domowych z terenu powiatu proszowickiego - 34,8 m^3 , a najmniej z powiatu suskiego - 8,5 m^3 . W Krakowie przeciętne zużycie wody na osobę wyniosło 47,3 m^3 , w Tarnowie 35,7 m^3 , a w Nowym Sączu 31,8 m^3 .

Sieć kanalizacyjna w województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2010 r. liczyła 10,0 tys. km. Podobnie jak sieć wodociągowa, również kanalizacyjna była najdłuższa w powiecie krakowskim - 1041,2 km - tj. 10,4% długości całej sieci kanalizacyjnej w Małopolsce. Najkrótszą sieć kanalizacyjną, liczącą 96,6 km (1,0% ogółu), posiadał powiat miechowski.

Długość sieci kanalizacyjnej w powiatach grodzkich wyniosła łącznie 1797,8 km, tj. 18,0% całkowitej długości sieci, przy czym 1258,1 km znajdowało się na terenie Krakowa.

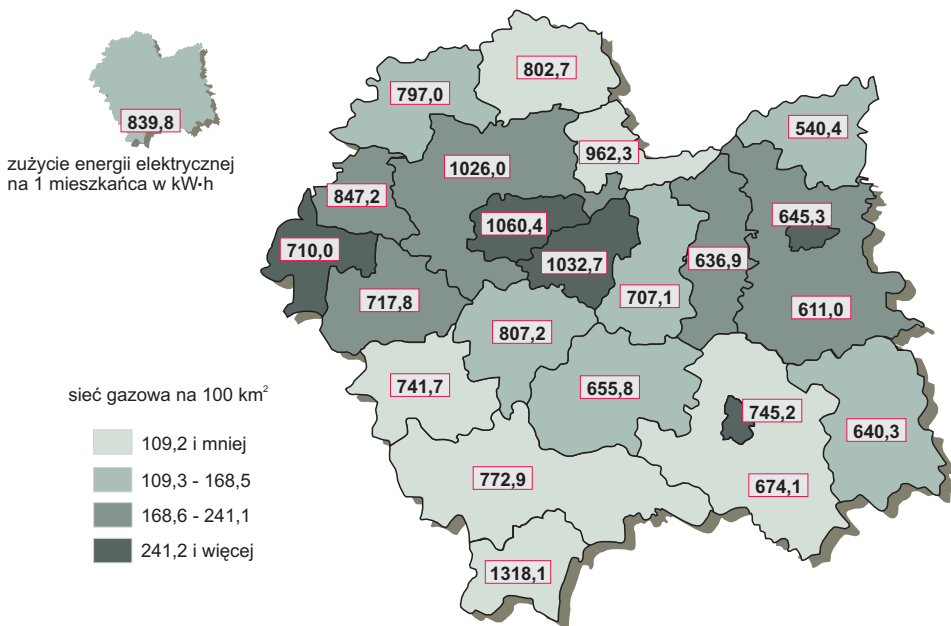
Siecią kanalizacyjną odprowadzono 115857 dm³ ścieków, najwięcej (nie licząc powiatów grodzkich) z terenu powiatów krakowskiego (3,9% ogółu) i chrzanowskiego (3,8%), a najmniej z dąbrowskiego i proszowickiego (po 0,6%) oraz miechowskiego (0,5%).

Gaz i energia elektryczna

Według stanu w dniu 31 XII 2010 r. z liczącej 22,1 tys. km sieci gazowej w Małopolsce korzystało (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych) 693,8 tys. odbiorców. Najdłuższą sieć gazową posiadał powiat tarnowski (2746,7 km, czyli 12,4% długości sieci w województwie), a najkrótszą powiat tatrzański (74,3 km - 0,3%). W miastach na prawach powiatu sieć gazowa liczyła łącznie 2265,0 km, co stanowiło 10,2% sieci w Małopolsce.

Zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca wyniosło 124,5 m³. Największe zużycie gazu per capita odnotowano w powiecie wielickim (194,2 m³), a najmniejsze w powiatach suskim (11,2 m³) i miechowskim (12,4 m³). W Krakowie zużywano średnio 183,6 m³ gazu na osobę, w Tarnowie 182,1 m³, a w Nowym Sączu 173,5 m³.

Infrastruktura komunalna w 2010 r.

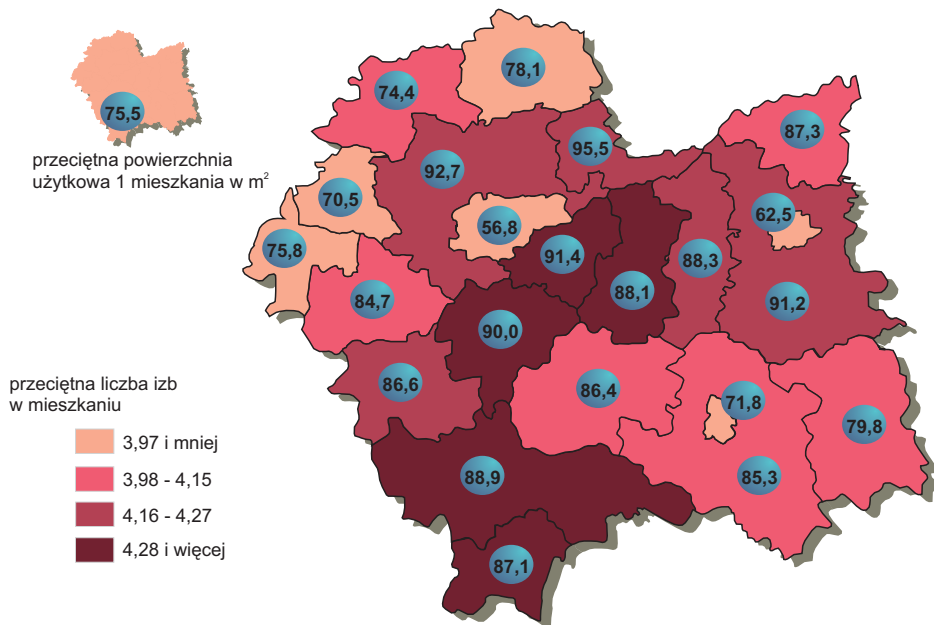
Według stanu w końcu grudnia 2010 r. 1 199,4 tys. odbiorców zużyło łącznie 2775,0 GW·h energii elektrycznej, co dawało przeciętnie 2313,6 kW·h na 1 odbiorcę i 839,8 kW·h na 1 mieszkańca. Najwięcej energii per capita zużyto w powiecie tatrzańskim - 1318,1 kW·h, a najmniej w dąbrowskim - 540,4 kW·h. Średnie zużycie energii elektrycznej na osobę w Krakowie wyniosło 1060,4 kW·h, w Nowym Sączu 745,2 kW·h, a w Tarnowie 645,3 kW·h.

Zasoby mieszkaniowe

W końcu 2010 r. zasoby mieszkaniowe województwa małopolskiego będące w posiadaniu spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy, towarzystw budownictwa społecznego, osób fizycznych i pozostałych podmiotów liczyły 1089,6 tys. mieszkań. Łączna powierzchnia użytkowa wyniosła 82,3 mln m², a liczba izb 4168,1 tys. Średnio na 1 mieszkanie przypadało 3,04 osoby, a na 1 izbę - 0,79. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych województwa małopolskiego wynosiła 75,5 m², a na osobę - 24,9 m².

Zasoby mieszkaniowe w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

Wyłączając miasto Kraków, w którym znajdowało się niemal 30% wojewódzkich zasobów mieszkaniowych (326,2 tys. mieszkań), pierwszą lokatę zajmował powiat krakowski, obejmujący 7,4% ogółu zasobów mieszkaniowych (80,9 tys.), a ostatnią powiat proszowicki - 1,2% (12,7 tys.).

Mieszkania oddane do użytkowania

W województwie małopolskim w 2010 r. przekazano do użytkowania 12,3 tys. mieszkań (56,6 tys. izb) o powierzchni użytkowej 1409,4 tys. m², w tym w budynkach indywidualnych 7,2 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 1077,7 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 114,9 m², w tym w budynkach indywidualnych 149,0 m².

Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w powiatach krakowskim (1472) i wielickim (814), stanowiących jednocześnie strefę podmiejską miasta Krakowa. W stolicy Małopolski zrealizowano 4716 lokali mieszkalnych, tj. 38,5% ogólnej liczby mieszkań wybudowanych w województwie. Najmniejszą liczbę nowo oddanych mieszkań odnotowano w powiatach miechowskim i proszowickim, odpowiednio 44 i 73.

Wskaźnik natężenia liczby oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności województwa wyniósł 3,7, przy czym najwyższą wartość uzyskał w powiecie wielickim - 7,3, a najniższą w miechowskim - 0,9. W powiatach grodzkich wskaźnik natężenia liczby mieszkań wyniósł odpowiednio 6,2 w Krakowie, 2,6 w Nowym Sączu oraz 2,3 w Tarnowie.

EDUKACJA

Dane z zakresu edukacji pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Edukacja przedszkolna w Małopolsce prowadzona była w 1922 placówkach, w tym w 923 przedszkolach, do których uczęszczało 94,8 tys. dzieci (73,2 tys. do przedszkoli). Największą liczbą placówek wychowania przedszkolnego dysponowały powiaty krakowski (169), nowosądecki (168), tarnowski (141) i nowotarski (140). W miastach na prawach powiatu działało łącznie 378 tego typu instytucji, w tym 301 w Krakowie.

W 2010 r. w województwie małopolskim działało 1478 szkół podstawowych, w których uczyło się 203,2 tys. uczniów. Na terenie powiatu nowosądeckiego funkcjonowało 138 szkół podstawowych, czyli (wyłączając Kraków) najwięcej w województwie. Zbliżona liczba omawianych placówek oświatowych znajdowała się na terenie powiatów tarnowskiego i krakowskiego odpowiednio: 133 i 132. Najmniej szkół podstawowych odnotowano w powiecie proszowickim (28). W powiatach grodzkich działały 194 szkoły podstawowe, w tym 150 w Krakowie. Współczynnik skolaryzacji brutto wyniósł średnio w województwie 98,7%, przy czym wśród powiatów ziemskich najwyższy odnotowano w wadowickim (100,8%), a najniższy w krakowskim (93,8%). W powiatach grodzkich omawiany współczynnik przekroczył 100,0%, co oznacza że do szkół znajdujących się na ich terenie uczęszczają również dzieci mieszkające poza nimi.

Na terenie województwa działały 743 gimnazja, do których uczęszczało 114,0 tys. uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół tego typu wyniósł 98,4%. Najwyższy odnotowano w powiecie oświęcimskim (101,8%), najmniejszy w krakowskim (89,5%). W Tarnowie wartość współczynnika skolaryzacji brutto wyniosła 110,3%, w Nowym Sączu 105,6%, a w Krakowie 105,1%.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe koncentruje się głównie w powiatach grodzkich, a zwłaszcza w Krakowie. Spośród 33 uczelni wyższych, w Krakowie działały 22, w Nowym Sączu 3, a w Tarnowie 2.

OCHRONA ZDROWIA

W końcu 2010 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną świadczyły 1403 zakłady opieki zdrowotnej jak również 254 praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów, realizujących świadczenia zdrowotne finansowane za środków publicznych (umowy z NFZ).

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono 24,2 mln porad (bez porad ambulatoryjnych udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym).

Przeciętna liczba porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 7,3. W układzie terytorialnym wskaźnik ten przyjął największe wartości w dużych miastach: w Tarnowie 12,1, w Nowym Sączu 11,2 oraz w Krakowie 11,1, a najmniejsze w powiatach: tarnowskim 4,6, krakowskim i nowosądeckim - po 4,9. Tak duże dysproporcje znajdują uzasadnienie w organizacji jednostek świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia. W dużych miastach lekarze specjalistycznych zakładów udzielają porad również tym osobom, które mieszkają w okolicznych powiatach ziemskich, a korzystają z usług placówek miejskich.

Sprzedaż leków i środków medycznych, według stanu w końcu 2010 r., prowadziło 991 aptek ogólnodostępnych, zlokalizowanych głównie w miastach (ponad 77% wszystkich aptek) oraz 97 punktów aptecznych, które w blisko 98% były zlokalizowane na wsi. Liczba ludności przypadająca na jedną aptekę w Małopolsce w 2010 r. wyniosła 3,3 tys. osób. Najwięcej ludności na 1 aptekę odnotowano w powiatach tarnowskim (5,0 tys.) i nowosądeckim (4,9 tys.), a najmniej w olkuskim (2,6 tys.) i proszowickim (2,7 tys.). W miastach na prawach powiatu liczba ludności na 1 aptekę wynosiła odpowiednio 2,6 tys. w Krakowie oraz po 1,9 tys. w Nowym Sączu i Tarnowie.

W końcu 2010 r. funkcjonowały 34 żłobki i oddziały żłobkowe, które zlokalizowane były głównie w miastach na prawach powiatu: Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu (odpowiednio: 22, 6, 1 żłobków). Poza dużymi miastami żłobki posiadało zaledwie 5 powiatów ziemskich (chrzanowski, krakowski, limanowski, myślenicki i wielicki).

POMOC SPOŁECZNA

Według stanu w dniu 31 XII 2010 r. w województwie małopolskim działały 64 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży, w których opiekę znalazło 1154 wychowanków. Najwięcej tego typu placówek i umieszczonych w nich wychowanków funkcjonowało w miastach na prawach powiatu: Krakowie (28 placówek oraz 469 podopiecznych), Nowym Sączu (6 placówek i 79 podopiecznych) oraz Tarnowie (3 placówki i 94 podopiecznych). Spośród czterech typów całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych niemal połowę stanowiły placówki socjalizacyjne, które skupiły 57,5% łącznej liczby wychowanków.

W Małopolsce działały 223 placówki wsparcia dziennego. Z pomocy 29 placówek w Krakowie skorzystało w ciągu roku 3671 dzieci i młodzieży (w tym z 17 placówek opiekuńczych skorzystało 1027 osób, a z pomocy 12 placówek specjalistycznych skorzystało 2644 osoby). Najwięcej, bo 31 placówek było zlokalizowanych w powiecie tarnowskim, w których opiekę i pomoc znalazło 866 dzieci i młodzieży.

W 2010 r. w województwie małopolskim w 2140 rodzinach zastępczych opiekę znalazło 3085 dzieci do 18 roku życia. Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonowało w Krakowie - 499 (co stanowiło 23,3% ogółu rodzin zastępczych w naszym województwie), w powiecie krakowskim - 160 (7,5%) oraz w powiecie oświęcimskim - 123 (5,7%). Pod względem liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych dominowały: Kraków - 620 dzieci (co stanowiło 20,1% ogółu wszystkich dzieci w rodzinach zastępczych), powiat krakowski - 242 (7,8%) oraz powiat wadowicki - 189 (6,1%). Powiatem, w którym było najmniej rodzin zastępczych był powiat dąbrowski z 24 rodzinami i 34 dziećmi.

W końcu 2010 r. liczba placówek oraz miejsc w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej w województwie małopolskim wyniosła odpowiednio: 128 i 8857. Przebywało w nich 8828 pensjonariuszy. Najwięcej domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej działało w Krakowie - 26 (co stanowiło 20,3% ogółu), dysponujących 2477 miejscami (28,0% ogółu), w których przebywało 2501 pensjonariuszy (28,3% ogółu), w powiecie tarnowskim - 13 placówek (10,2%), 647 miejsc (7,3%) i 645 mieszkańców (7,3%) oraz w powiecie krakowskim - 9 placówek (7,0%), 849 miejsc (9,6%) i 848 mieszkańców (9,6%). Na ostatnim miejscu pod względem liczby zakładów stacjonarnych pomocy społecznej uplasował się powiat bocheński z 1 placówką posiadającą 138 miejsc i taką samą liczbą mieszkańców.

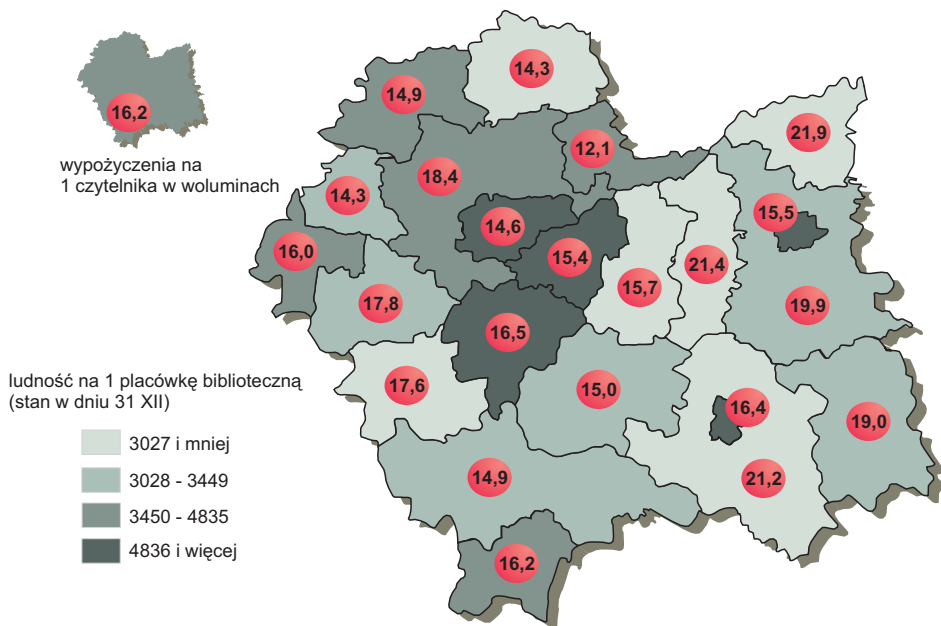
KULTURA. TURYSTYKA I SPORT

Wśród 115 muzeów i oddziałów muzealnych działających w końcu grudnia 2010 r. w Małopolsce, aż 48 znajdowało się w Krakowie. Zwiedzający muzea w liczbie 6479,7 tys., w większości odwiedzili placówki zlokalizowane w stolicy województwa (48,6% ogółu zwiedzających) oraz w powiatach oświęcimskim (21,5%) i wielickim (15,6%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2010 r. w województwie funkcjonowało 46 kin stałych, które przeprowadziły 153,9 tys. seansów dla 3669,0 tys. widzów. Kina posiadały 24,2 tys. miejsc, z których na każde przypadają przeciętnie 137 osób. W Krakowie znajdowało się 13 kin, które w ciągu roku zorganizowały 129,0 tys. seansów filmowych (83,8% ogółu) dla 3039,1 tys. osób (82,8% ogółu widzów). W pozostałych powiatach liczba kin nie przekroczyła 4, w tym w czterech (brzeski, miechowski, suski, wielicki) nie było tego typu instytucji.

W omawianym okresie odnotowano dalszy spadek czytelnictwa. Według stanu w końcu grudnia na terenie województwa znajdowało się 816 placówek bibliotecznych z księgozbiorem liczącym 10835,2 tys. woluminów. Placówki te posiadały 670,6 tys. zarejestrowanych czytelników, z których każdy dokonał przeciętnie niewiele ponad 16 wypożyczeń w ciągu roku. Największą aktywność czytelniczą przejawiały osoby w powiatach dąbrowskim, brzeskim i nowosądeckim, które wypożyczyły średnio po 22 i 21 książek w ciągu roku. Najniższy wskaźnik wypożyczeń na 1 czytelnika odnotowano w powiatach proszowickim (12,1) oraz chrzanowskim i miechowskim (po 14,3).

Biblioteki publiczne w 2010 r.

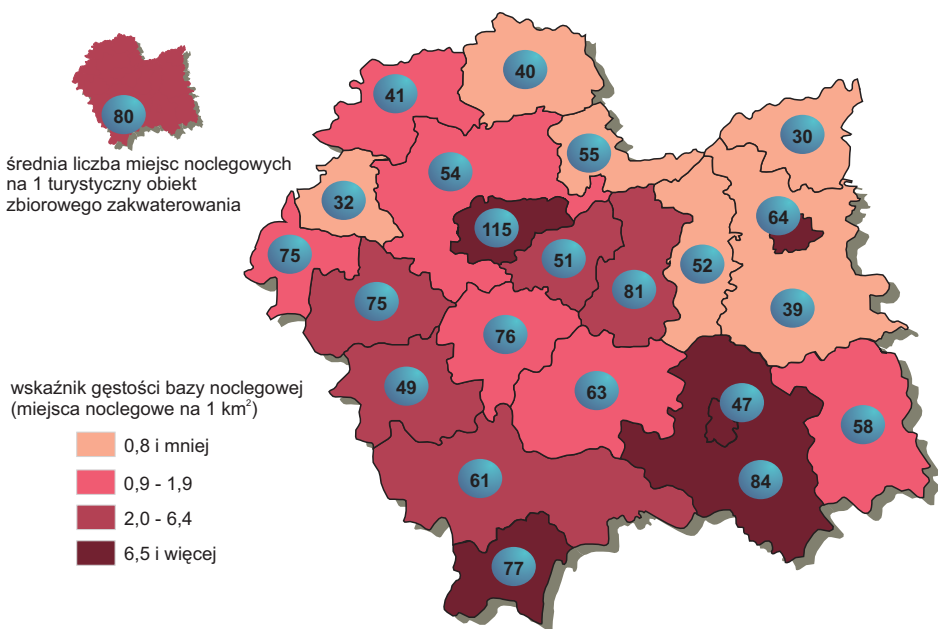

Na terenie województwa małopolskiego w końcu lipca 2010 r. funkcjonowało 875 turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, zlokalizowanych głównie w południowej części regionu (powiaty nowosądecki, nowotarski i tatrzański) oraz w Krakowie. Obiekty te dysponowały 70,0 tys. miejsc noclegowych, z których w ciągu roku skorzystało 2872,5 tys. turystów, w tym 896,1 tys. z zagranicy.

W Krakowie znajdowała się niemal 1/4 ogółu obiektów, a udział miejsc noclegowych wyniósł 35,3%. W stolicy Małopolski udzielono 3155,3 tys. noclegów, w tym 1812,8 tys. gościom zagranicznym, co stanowiło odpowiednio: 39,6% i 84,9% ogółu w poszczególnych kategoriach.

Najuboższą ofertą noclegową w regionie dysponował powiat miechowski, na terenie którego działał 1 turystyczny obiekt zbiorowego zakwaterowania posiadający 40 miejsc noclegowych.

Turystyka w 2010 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania wyniósł 35,5%, przy czym najwyższy odnotowano w powiecie gorlickim - 46,8%, a najniższy w dąbrowskim - 9,4%.

W województwie małopolskim w końcu 2010 r. działało 716 klubów sportowych, których członkami było 59,4 tys. osób. W klubach tych pod okiem 2,0 tys. trenerów i instruktorów sportowych ćwiczyło 55,6 tys. osób, w tym 8,6 tys. kobiet.

Wśród powiatów ziemskich największą liczbę klubów odnotowano w powiecie krakowskim (68), a najmniejszą w miechowskim (8). W Krakowie działa 94 kluby sportowe, w Nowym Sączu 25, w Tarnowie 16.

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych wynosząca 790,3 tys. ha stanowiła 52,0% powierzchni geograficznej województwa małopolskiego. Obszary chronionego krajobrazu o powierzchni 571,8 tys. ha stanowiły 72,4% ogółu terenów prawnie chronionych. Parki krajobrazowe pokrywały 22,2% omawianych obszarów, a rezerваты przyrody 0,4%. Największym udziałem obszarów chronionych w ogólnej powierzchni charakteryzowały się powiaty nowotarski (93,0%) i tatrzański (92,7%), a najmniejszym wielicki (0,3%) i oświęcimski (0,6%).

W 2010 r. w województwie małopolskim odprowadzono do wód lub do ziemi 305,7 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych. Blisko 98% poddano oczyszczeniu, głównie mechanicznemu (54,4% ogółu oczyszczanych ścieków) oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów (34,7%). Spośród 6,3 hm³ ścieków nieoczyszczanych 0,1 hm³ odprowadzono siecią kanalizacyjną.

Szacunkowa liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków stanowiła 55,9% ogółu mieszkańców województwa. Najwyższym odsetkiem ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków legitymowały się powiaty oświęcimski (62,3%) i chrzanowski (59,6%), a najniższym suski (24,5%) i limanowski (27,0%). W powiatach grodzkich omawiana relacja najkorzystniej kształtowała się w Tarnowie, gdzie z oczyszczalni ścieków korzystało 99,5% ludności. W Nowym Sączu było to 97,4%, a w Krakowie 91,4% populacji.

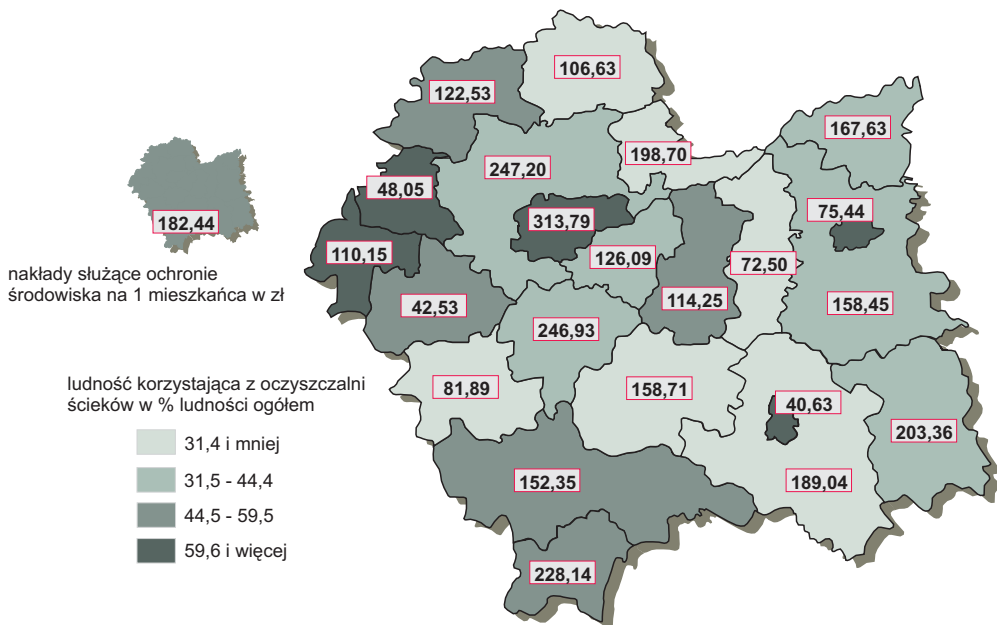
Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (bez dwutlenku węgla) w 2010 r. wyniosła 135,1 tys. ton. Ponad 97% całkowitej emisji przypadło na zanieczyszczenia gazowe, wśród których 22,4% stanowił dwutlenek siarki. Wśród zanieczyszczeń pyłowych ponad połowa (57,9%) pochodziła ze spalania paliw.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń zatrzymały 45,9% wytworzonych zanieczyszczeń gazowych i 99,5% pyłowych. Największy odsetek zatrzymanych zanieczyszczeń gazowych odnotowano w powiecie olkuskim - 97,7%, a pyłowych w chrzanowskim i krakowskim - po 99,8%.

W ciągu roku w województwie małopolskim wytworzono 6089,2 tys. ton odpadów (z wyłączeniem komunalnych), z których 89,8% poddano odzyskowi, 8,9% unieszkodliwiono, a 1,3% czasowo zmagazynowano na składowiskach. Według stanu w końcu roku niezrekultywowane tereny składowania odpadów (bez komunalnych) zajmowały powierzchnię

821,2 ha, wśród których 275,3 ha znajdowało się na terenie Krakowa, 163,5 ha w powiecie chrzanowskim, a 136,7 ha w Tarnowie.

Ochrona środowiska w 2010 r.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 602,8 mln zł (w cenach bieżących). Na gospodarkę ściekową i ochronę wód przeznaczono 466,6 mln zł, na ochronę powietrza atmosferycznego 82,1 mln zł, a na gospodarkę odpadami 26,3 mln zł. Najwięcej na ochronę środowiska wydatковано w Krakowie (39,3% ogółu nakładów) oraz w powiecie krakowskim (10,5%), najmniejszą natomiast w Nowym Sączu (0,6%) i powiecie miechowskim (0,9%). Największe wydatki na ochronę środowiska per capita poniesiono w Krakowie - 314 zł oraz w powiatach krakowskim i myślenickim - po 247 zł, podczas gdy w Nowym Sączu i powiecie wadowickim odpowiednio 41 zł i 43 zł.

Na środki trwałe służące gospodarce wodnej przeznaczono 433,4 mln zł (w cenach bieżących), z czego 23,7% na ujęcia i doprowadzenie wody. Kwotę tę wydatковано przede wszystkim na terenie powiatu wadowickiego (38,4% ogółu), Tarnowa (13,4%) oraz Krakowa (10,4%). Przeciętnie na 1 mieszkańca Małopolski wydatковано 131 zł, najwięcej w powiecie wadowickim (1066 zł) i w Tarnowie (505 zł), podczas gdy w powiecie proszowickim nie prowadzono inwestycji służących gospodarce wodnej.

FINANSE PUBLICZNE

Dochody

W 2010 r. dochody jednostek samorządu terytorialnego Małopolski osiągnęły wartość 13833 mln zł. Dochody budżetów gmin stanowiły 47,7% ogółu dochodów, miast na prawach powiatu - 30,6%, powiatów - 13,9% i województwa samorządowego - 7,8%.

W strukturze rodzajowej przeważały dochody własne w kwocie 5860 mln zł, których udział wyniósł 42,3%. Subwencja ogólna wynosząca 4395 mln zł stanowiła 31,8% ogółu dochodów, a dotacje osiągnęły wartość 3579 mln zł, tj. 25,9%.

Źródłem większości dochodów własnych były podatki, w tym zwłaszcza podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych - 43,4%, czyli 2543 mln zł. Na subwencję ogólną składała się głównie część oświatowa wynosząca 3323 mln zł (75,6%), natomiast wśród dotacji przeważały dotacje celowe - 67,8%, tj. 2427 mln zł.

W 2010 r. w przeliczeniu **na 1 mieszkańca** Małopolski z dochodów budżetu województwa przypadało 326 zł, z dochodów powiatów - 817 zł, z dochodów miast na prawach powiatu - 4434 zł, a z dochodów gmin - 2810 zł.

Wydatki

W 2010 r. z budżetów jednostek samorządu terytorialnego wydatkowano kwotę 14679 mln zł. Na budżety gmin przypadało 48,6% ogółu wydatków, na budżety miast na prawach powiatu 29,3%, na budżety powiatów 13,9%, a na budżet województwa samorządowego 8,2%.

Na wydatki jednostek samorządowych składały się wydatki bieżące oraz majątkowe. W omawianym okresie wyniosły one odpowiednio 11118 mln zł i 3561 mln zł.

Blisko 3/4 ogółu wydatków bieżących (73,9%) stanowiły wydatki bieżące jednostek budżetowych w kwocie 8221 mln zł. Na dotacje rozdysponowano 1227 mln zł (11,0%), a na świadczenia na rzecz osób fizycznych 1379 mln zł (12,4%).

Na wydatki majątkowe niemal w całości składały się wydatki inwestycyjne (99,3%, tj. 3534 mln zł).

Przeciętnie **na 1 mieszkańca** Małopolski z budżetu województwa wydatkowano 363 zł, z budżetów powiatów - 866 zł, miast na prawach powiatu - 4498 zł, a gmin - 3043 zł.

Wynik finansowy

Rok 2010 był kolejnym, który jednostki samorządowe zamknęły ujemnym wynikiem finansowym. Deficyt wyniósł minus 846 mln zł. Nadwyżkę budżetową odnotowano jedynie w 23 gminach oraz w powiatach nowosądeckim i suskim.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

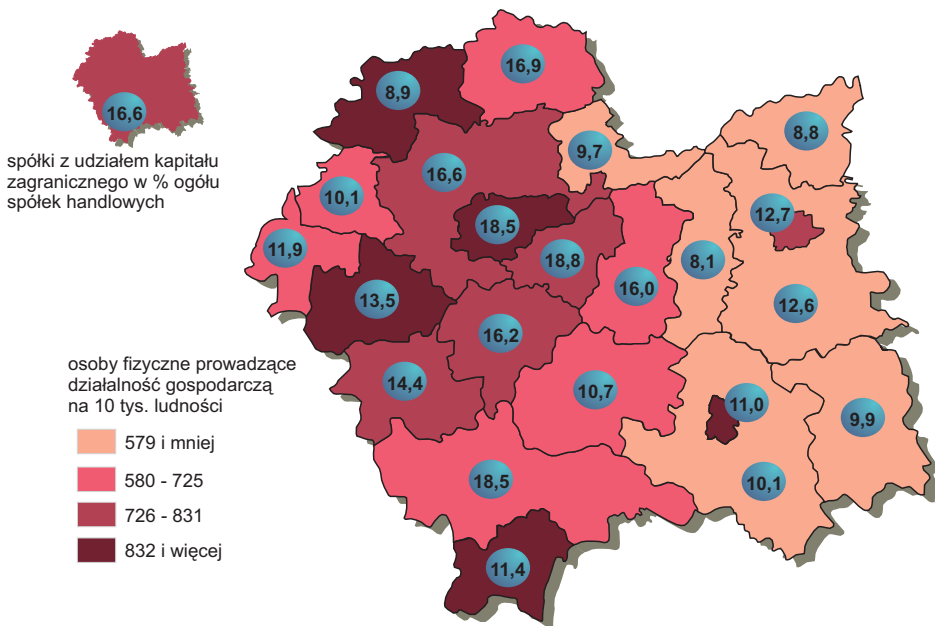
Według stanu w dniu 31 XII 2010 r. w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON było zarejestrowanych 331,4 tys. podmiotów gospodarczych z terenu województwa małopolskiego (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne oraz jednostek lokalnych). Poza Krakowem, który skupiał 34,9% ogółu podmiotów, największa liczba jednostek zarejestrowana była na terenie powiatów: krakowskiego (7,4%), wadowickiego (4,8%), nowotarskiego (4,3%) i oświęcimskiego (4,2%). Najmniejszą liczbę podmiotów odnotowano w powiatach dąbrowskim i proszowickim (po 0,9%) oraz miechowskim (1,3%).

Sektor prywatny skupiał 97,6% zarejestrowanych w województwie podmiotów. W powiatach ziemskich największym udziałem sektora prywatnego charakteryzowały się powiaty wielicki (98,3%) i tatrzański (98,0%), najmniejszym natomiast powiat dąbrowski (93,9%). Udział sektora prywatnego w ogóle podmiotów w Krakowie wyniósł 98,7%, w Nowym Sączu 97,8%, w Tarnowie 97,1%.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 76,4% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Odsetek tego typu jednostek w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w poszczególnych powiatach wahał się od 77,2% w oświęcimskim do 84,1% w limanowskim. W miastach na prawach powiatu wyniósł 68,6% w Krakowie, 75,2% w Tarnowie i 75,4% Nowym Sączu.

Podmioty gospodarki narodowej w 2010 r.

Stan w dniu 31 XII

Na terenie województwa działało 22,5 tys. spółek handlowych stanowiących 6,8% ogółu zarejestrowanych podmiotów. Spółki te na miejsce rejestracji swojej działalności wybierały najczęściej miasta na prawach powiatu. Największy udział spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na danym obszarze odnotowano w Krakowie - 12,5%, następnie w Tarnowie - 7,0% oraz w Nowym Sączu - 6,8%. Najmniej spółek handlowych wśród ogółu podmiotów działało na terenie powiatów miechowskiego (1,7%) i limanowskiego (1,9%).

Wśród spółek handlowych 16,6% stanowiły spółki z udziałem kapitału zagranicznego działające głównie w Krakowie i powiecie krakowskim. Najmniej spółek tego typu zarejestrowanych było w powiatach dąbrowskim, proszowickim oraz miechowskim.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (90,0 tys., tj. 27,2% ogółu podmiotów). W 18 z 22 powiatów udział tej sekcji był dominujący. W powiatach gorlickim, limanowskim i nowosądeckim przeważały podmioty należące do sekcji budownictwo, a w tatrzańskim do sekcji zakwaterowanie i gastronomia.

Największa koncentracja podmiotów gospodarki narodowej, wyrażająca się ich liczbą na 1 km² powierzchni, występuje na terenie Krakowa oraz pozostałych miast na prawach powiatu. Najniższym współczynnikiem koncentracji charakteryzują się głównie powiaty położone w północno-wschodniej części województwa.

Jednym z wyznaczników poziomu **przedsiębiorczości** w danym rejonie jest liczba podmiotów na 1000 ludności zamieszkałej na tym terenie. W województwie małopolskim średnia wartość omawianego wskaźnika wyniosła 100, przy czym najwyższy odnotowano w Krakowie (153) i w powiecie tatrzańskim (148), a najniższy w powiatach dąbrowskim i tarnowskim (odpowiednio 50 i 53).

RANKING POWIATÓW

W celu pokazania pozycji powiatu posłużono się metodą porównawczą wskaźników. W zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były:

↓ malejąco, tj. pierwszą (1) lokatę otrzymały powiaty o najwyższej wartości cechy lub ↑ rosnąco, tj. pierwszą (1) lokatę otrzymały powiaty o najniższej wartości cechy.

Dla uczytelnienia utworzonego rankingu wartości najwyższe oznaczono kolorem czerwonym (pierwsza lokata),

Powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę.

Następne powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym liczba lokat może być mniejsza niż liczba powiatów.

Wyszczególnienie	Ludność ^a na 1 km ² ↓	Przyrost naturalny na 1000 ludności ↓	Saldo migracji na 1000 ludności ↓	Pracujący ^{a,b} na 1000 ludności ↓	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w % ↑	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia ^c brutto w zł ↓	Ludność korzystająca ^d z sieci w % ogółu ludności		
							wodociągowej ↓	kanalizacyjnej ↓	gazowej ↓
Powiaty:									
bocheński	11	8	8	9	2	8	13	9	5
brzeski	12	10	9	14	10	17	15	17	7
chrzanowski	5	20	15	5	18	6	2	4	9
dąbrowski	20	18	18	20	22	15	6	13	13
gorlicki	19	6	20	12	17	16	21	11	8
krakowski	8	14	2	11	9	3	7	14	11
limanowski	16	1	14	16	20	19	20	21	16
miechowski	22	22	16	18	4	11	10	19	20
myślenicki	10	3	3	15	15	13	16	15	15
nowosądecki	15	2	7	19	21	18	19	18	17
nowotarski	17	5	13	17	13	22	18	8	19
olkuski	9	17	19	4	19	2	3	7	12
oświęcimski	4	15	17	6	13	7	5	6	6
proszowicki	21	21	6	21	10	12	11	22	18
suski	18	11	10	13	7	14	22	20	21
tarnowski	13	12	4	22	16	20	17	16	10
tatrzański	14	13	5	8	6	10	14	5	22
wadowicki	7	7	12	7	12	21	12	10	14
wielicki	6	9	1	10	8	5	8	12	4
Miasta na prawach powiatu:									
Kraków	1	16	11	1	1	1	1	1	3
Nowy Sącz	3	4	21	3	5	9	9	3	2
Tarnów	2	19	22	2	3	4	4	2	1

a Stan w dniu 31 XII. b Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. d Dane wstępne.

Wyszczególnienie	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności ↓	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ↓	Udzielone świadczenia pomocy społecznej na 1 mieszkańca ↑	Czytelnicy ^a bibliotek publicznych na 1000 ludności ↓	Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania ↓	Na 1 mieszkańca			Osoby fizyczne ^c prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności ↓
						dochody własne budżetów powiatów i miast na prawach powiatu ↓	wydatki budżetów powiatów i miast na prawach powiatu ↓	środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej ^d ↓	
Powiaty:									
bocheński	5	6	7	6	10	15	9	8	15
brzeski	13	11	4	9	13	18	15	16	20
chrzanowski	19	5	19	1	19	8	17	12	11
dąbrowski	20	12	8	19	22	22	8	7	22
gorlicki	8	16	20	7	5	13	6	6	19
krakowski	4	10	2	22	7	6	21	19	7
limanowski	12	21	15	10	12	4	5	20	16
miechowski	22	15	14	15	21	11	7	13	13
myślenicki	9	8	6	20	15	12	14	14	8
nowosądecki	16	22	17	17	2	20	18	10	18
nowotarski	11	20	1	12	4	16	11	11	14
olkuski	21	7	16	4	17	5	10	5	3
oświęcimski	17	3	12	8	14	10	13	17	12
proszowicki	18	19	9	21	20	19	16	9	17
suski	6	17	13	13	6	9	12	15	9
tarnowski	7	18	5	14	16	21	19	21	21
tatrzański	3	14	11	18	3	7	4	2	1
wadowicki	14	13	3	16	8	17	20	18	5
wielicki	1	9	10	11	9	14	22	22	6
Miasta na prawach powiatu:									
Kraków	2	2	18	2	1	1	3	3	2
Nowy Sącz	10	4	22	3	18	2	2	4	4
Tarnów	15	1	21	5	11	3	1	1	10

a Łącznie z punktami bibliotecznymi. b Stan w dniu 31 XII. c Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. d Przez jednostki samorządu terytorialnego.